

BLONDE D' AQUITAINE

ŠLECHTITELSKÝ PROGRAM

Šlechtitelský program plemene blonde d'Aquitaine

Na základě ustanovení Zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) došlo k přenesení odpovědnosti za realizaci šlechtění na uznaná chovatelská sdružení. Novelou Zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění zákona č. 3/2019 Sb., ze dne 25. 1.2019 došlo k souladu s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmínkách pro plemenitbu čistokrevných plemenných zvířat (dále jen „nařízení“). Přijetí zákona č. 3/2019 Sb. si vyžádalo úpravu šlechtitelského programu tak, aby byl v souladu s výše uvedenými předpisy. Nedílnou součástí tohoto ŠP je Řád plemenné knihy a respektují ho stanovy a metodiky Českého svazu chovatelů masného skotu, z. s. (dále jen „ČSCHMS“) viz bod číslo 11. (Obecná ustanovení) tohoto ŠP.

1. Historie a základní charakteristika plemene

Od počátku se zvířata tohoto plemene, pocházejícího z jihozápadní Francie, vyznačovala světlou barvou. Zvířata byla pravděpodobně potomky *Bos Aquitanus* a možná příbuznými dalších světlých plemen z východní Evropy. Již na konci osmnáctého století uznali francouzští chovatelé tehdy rozšířené *Aquitánské* plemeno s pěti rázy: Agenaise, Garonnaise, Limousine, Landaise a Urt (Pyrénées Atlantiques).

Byl to Arthur Young, který se během svých „cest napříč Francií“ v roce 1790 nechal slyšet, že jedno z nejlepších plemen masného skotu původem z Francie chovají v oblasti Agenais. V roce 1829 napsal *De Gasparin*, že jsou břehy *Garonne* spásány dobyt看em, který Francii závidí všichni cizinci. Velké množství zvířat tohoto plemene bylo exportováno do Anglie a Irska. Zde bylo využíváno pro zušlechtění tamních plemen. Tento fakt potvrzují také celní záznamy od roku 1816 do roku 1826. Po výstavě masného skotu v *Poissy* nedaleko Paříže v roce 1845 bylo aquitánské plemeno považováno za jedno z nejlepších masných plemen vůbec.

Nicméně obtížná komunikace mezi chovateli, způsobená jejich odloučeností vlivem značné územní členitosti v dané oblasti chovu, vedla k rozvoji různých rázů (s odlišnou užitkovostí) časem zdůrazněných vlastním výběrem jednotlivých chovatelů. Výsledkem tohoto vývoje bylo založení plemenné knihy *Garonnais* v roce 1898, následované v roce 1920 plemennou knihou *Quercy* a plemennou knihou *Blond des Pyrénées* v roce 1921.

Od roku 1950, kdy se postupně přestávala využívat zvířata těchto plemen či rázů jako tažná, docházelo ke značnému poklesu počtu zvířat a výsledkem tohoto procesu bylo spojení všech tří plemenných rázů do jednoho plemene. Kombinace ušlechtilých kvalit těchto původních rázů a důsledná selekce vedla ke vzniku plemene blonde d'Aquitaine, plemene s užitkovými znaky, které požadujeme u masných plemen především v dnešní době. Oficiálního uznání se nové plemeno dočkalo v roce 1962, od šedesátých let dvacátého století se postupně rozšiřovalo do ostatních částí Francie. Z původní oblasti jeho chovu se dostávalo přes severozápad směrem do středu Francie a nakonec také na sever a na východ. Nyní se vyskytuje ve všech hlavních oblastech chovu skotu ve Francii. Plemeno získalo z původních plemen ty nejlepší užitkové vlastnosti. Výchozí plemena byla chována v měnících se klimatických podmínkách (Atlantické klima u plemene Aquitaine, kontinentální klimatické podmínky úpatí Centrálního masivu a hornaté části Pyrenejí) a velmi odlišném území (nivní údolí, kopcovitý terén, údolí, svahy a část úpatí Pyrenejí). Pečlivým výběrem vytvořili chovatelé velmi dobře chovatelné produktivní plemeno masného skotu, které známe v dnešní podobě. Výsledkem mnohaletého šlechtění v minulosti, kdy bylo snahou chovatelů vyprodukovat zvířata vhodná do tahu, získala zvířata velmi dobře vyvinutou strukturu kostry, dobré osvalení a postoj i utváření končetin. Vedle maternálních kvalit a odolnosti, jsou zvířata plemene

blonde d'Aquitaine i chovatelsky poddajná, což je výhoda jak pro farmáře, kteří chovají dobytek na pastvinách, tak i pro ty kteří mají zástavový skot ve výkrmnách. Plemeno blonde d'Aquitaine je velmi vhodné k pasení na velkých plochách a bez obtíží zdolává přemístování mezi pastvinami i na větší vzdálenosti. Díky malému množství pastvin v oblasti vzniku plemene, které byly navíc často suché, se musela zvířata naučit překonávat velké vzdálenosti. Zvířata chovaná v tradičních podmínkách netrpěla žádnými závažnými onemocněními. Plemeno blonde d'Aquitaine je schopné v chovu odolávat i nejméně příznivému počasí. V severní Evropě, USA a Kanadě se krávy chované extenzivně často telí na sněhu a bez jakékoli ochrany proti drsnému počasí. Zároveň je plemeno blonde d'Aquitaine schopné velmi dobře snášet vysoké teploty, které panují v původních oblastech vzniku plemene. Nevadí jim přímé sluneční paprsky a nevyhledávají stín a to dokonce ani tehdy, když teplota překročí 40 °C. Blonde d'Aquitaine se vyznačuje velmi dobrou konverzí píce z pastvin. Zvířata dokáží co nejlépe využít širokou škálu druhů krmné dávky, včetně objemného krmiva (suché trávy v létě a slámy v zimě). Po období nedostatečné výživy, dokáží znovu rychle v krátké době získat svoji původní hmotnost. Cílem chovatelů je, aby krávy plemene blonde d'Aquitaine byly vyřazovány z chovu po 6 až 8 odchovaných telatech. Proto je v chovech často dosahováno 11 % krav starších než deset let a ve stádech nejsou výjimkou ani matky patnáctileté. Šetření uskutečněná ve Francii u velkého množství plemen ukázala, že za předpokladu dobrých chovatelských podmínek je 93 – 95 % krav ve stádě březích a to ať po inseminaci, či po přirozené plemenitbě. Významnou vlastností plemene, kterou usnadňuje tvar pánve krav a tělesná stavba telat při narození, jsou snadné porody. Podle výsledků kontroly užitkovosti, je v roce 2004 vykazováno 94 % porodů jako snadných. Při narození jsou telata blonde d'Aquitaine dlouhá a poněkud plochá s lehkými kostmi, protáhlou hlavou a malými paznehty. I přes vysokou porodní hmotnost (v průměru 47 kg u býčků a 44 kg u jaloviček), je u novorozených telat velmi málo rozvinuto osvalení a bedra. Tyto vlastnosti telat plemene blonde d'Aquitaine jsou dobře přenášeny býky používanými při křížení a je to zcela jistě spolehlivý indikátor jejich použití. Dobré je celkové utváření jatečního těla: jemné kosti (nízké procento), velmi nízké procento tuku a drobů (velmi dobrý výnos prodejného masa), dobrý poměr nejlepších částí vhodných pro vaření a rychlou úpravu a celkově vysoká kvalita jatečně upraveného těla - dlouhé tělo se silným osvalením stehen a svíčkovým svalem, který je větší než u jiných plemen. Při křížení blonde d'Aquitaine s jinými plemeny se dá docílit vyšší výtěžnosti a snížení procentického zastoupení loje a kostí. Tyto vlastnosti dělají z blonde d'Aquitaine vynikající masné plemeno. Maso zvířat plemene blonde d'Aquitaine je ve Francii velmi dobře známé svou jemnou texturou a je konzumenty velice oblíbené, protože splňuje požadavky spotřebitelů na zdravé a libové maso. I přes malé množství tuku ve svalech se maso blonde d'Aquitaine těší velké oblibě, za kterou vděčí zejména své chuti a konzistenci.

2. Světové trendy a směry šlechtění

Díky rozšíření zvířat do ostatních oblastí se také značně zvýšily počty chovů. Od roku 1979 do roku 1988 se počty krav plemene blonde d'Aquitaine zvýšily z původních 175.000 na 256.000, což je o více jak 48 % (5 % za jeden rok). Sčítání v roce 1991 ukázalo, že v té době bylo ve Francii téměř 300.000 krav tohoto plemene. Podle výsledků kontroly užitkovosti za rok 2004 činí celkový stav krav ve Francii 470.000 kusů, z toho v kontrole užitkovosti je zapojeno 122.577 kusů. Jedná se o původem o geneticky založené rohaté plemeno a jako takové si na rohatosti velmi dlouho zakládalo (déle než ostatní francouzská plemena), ale v současné době se i u tohoto plemene zaměřuje šlechtění na produkci bezrohých zvířat.

Jedním z nejnovějších trendů ve šlechtění masného skotu je využití genomických údajů jedinců – SNP profilu. Genomické údaje jsou využívány především k ověření původu jedinců a zpřesnění předpovědi genetického potenciálu zvířat (plemenných hodnot). Česká republika je od roku 2013 zapojena do mezinárodní genetické testace (v rámci projektu Interbeef), díky které je možné přímé porovnání jedinců se zohledněním chovatelské úrovně země původu.

3. Vývoj stavů v ČR

Chov blonde d'Aquitaine (zkr. BA, v rámci KUMP a ústřední evidence Q) byl v naší republice založen pouze na importu krav a jalovic z Francie. První import se uskutečnil již v roce 1991. V tomto roce bylo na základě importu založeno stádo na SZTŠ Hořovice a v roce 1992 následovaly další importy do republiky. I přes velmi dobré výsledky, které jsou u plemene dosahovány v rámci kontroly užitkovosti a zároveň i jeho výbornou masnou užitkovost, nebyly zárukou pro postupné rozšiřování plemene v rámci kontroly užitkovosti a i v plemenné knize, tak jak tomu bylo u jiných francouzských plemen.

4. Chovný cíl a standard plemene

4.1. Chovný cíl

Hlavním cílem současného šlechtění zůstává snaha o rozvoj a dále vytvoření populace zvířat moderního typu masného skotu, kombinujícího v sobě vynikající masnou užitkovost, při zachování dobré adaptability na přírodní prostředí, dobrých mateřských vlastností a vysoké pastevní schopnosti.

Cílem šlechtění BA je:

- Zvyšování masné užitkovosti – zlepšování osvalení a rozvoj kostry
- Udržování maternálních vlastností - zejména produkční ukazatele a mléčnost
- Udržování těch vhodných vlastností plemene, které ho dělají odlišným typem – a to jak u kříženců, tak u čistokrevných zvířat (telecí maso, odstav, mladí býčci, jalovice a vyřazené krávy)
- Bezrohost - v návaznosti na celosvětové trendy šlechtění geneticky bezrohého skotu se i v českých podmínkách v současné době soustředí šlechtitelská práce BA na bezrohost

V rámci šlechtění je žádoucí respektovat tyto užitkové typy:

- a) *chovný užitkový typ s důrazem na mateřské vlastnosti* (produkční ukazatele a plemenné hodnoty v maternálním efektu)
- b) *masný užitkový typ s důrazem na růstové vlastnosti a masnou užitkovost* (vyjádřené plemennou hodnotou pro růst v přímém efektu a plemennou hodnotou pro osvalení)

U obou užitkových typů je nutné sledovat ukazatele, které jsou rozhodující pro snadné porody. Podmínky zařazení do příslušného užitkového typu/trídy vyhlašuje Rada plemenné knihy blonde d'Aquitaine (dále jen Rada PK).

4.2. Základní ukazatele chovného cíle

4.2.1. Ukazatele reprodukce

Dobrá reprodukce a plodnost je u všech masných plemen skotu rozhodujícím předpokladem ekonomiky chovu. Na jejích výsledcích vyjádřených v konečné fázi počtem živě narozených telat se podílejí stejnou měrou obě pohlaví, tedy jak plemence tak plemeni. Objektivním kritériem hodnocení plodnosti je především počet zabřezlých plemenic a počet živě narozených telat na 100 krav základního stáda. Kromě genetických předpokladů je však reprodukce v nemalé míře ovlivněna i dalšími činiteli jako je zdravotní stav, úroveň výživy zvířat a způsob jejich odchovu. Pro rentabilitu chovu je nutné odchovat alespoň 95 telat na 100 krav základního stáda při mezidobí kolem 365 dní. K zajištění dostatečného počtu zvířat pro účely čistokrevné plemenitby i užitkového

křížení je nezbytné využívat všechny dostupné způsoby reprodukce, které vyhovují systému chovu masných plemen.

4.2.1.1. Plemenice

- a) ***počet odchovaných telat*** - podle současné úrovně chovů je reálné dosažení 95 % narozených telat na 100 krav základního stáda a 88 až 90 odstavených telat na 100 krav
- b) ***snadnost telení*** - hodnocení obtížnosti porodů vyjádřené procentem snadných porodů podle platné Metodiky kontroly užitkovosti skotu bez tržní produkce mléka (dále jen „Metodiky KUMP“) - stabilizace výsledků na úrovni 95 % snadných porodů
- c) ***věk při 1. otelení*** - plemeno blonde d'Aquitaine patří mezi pozdnější plemena; z tohoto důvodu je cílem šlechtění dosáhnout věku při prvním otelení od 30 do 40 měsíců
- d) ***průměrné mezidobí*** - s ohledem na dosahovanou natalitu je cílem průměrné mezidobí 360 – 400. Při hodnocení tohoto ukazatele je třeba zohlednit využití embryotransferu a vyšší věk při prvním otelení oproti některým plemenům – ten musí být v chovu kompenzován dlouhověkostí – kráva by za život měla dát 6 až 8 telat (mimo ET).

4.2.1.2. Plemenní býci

- a) ***býci v přirozené plemenitbě*** - dle počtu březích plemenic v závislosti na délce připouštěcího období
- b) ***hodnocení průběhu porodu*** - na základě výsledků KUMP.

4.2.2. Ukazatele růstové schopnosti

Kontrola užitkovosti masných plemen je základním prostředkem při šlechtění plemene blonde d'Aquitaine a zajišťuje důsledné naplnění selekčního programu. Systém zjišťování hmotností je prováděn na základě Metodiky KUMP.

- a) ***hodnocení růstové schopnosti telat*** - hmotnost při narození, ve 120, 210 a 365 dnech věku
- b) ***hodnocení růstové schopnosti krav a býků*** – viz bod 4.5. Parametry chovného cíle
- c) ***výkrmová schopnost a jatečné výsledky*** - pro hodnocení tohoto ukazatele je třeba využívat výsledky porážek a klasifikace zvířat pomocí SEUROP a jejich evidence v rámci ústřední evidence

4.3. Hodnocení exteriéru

Hodnocení zevnějšku je provádějí inspektoři ČSCHMS podle Metodiky popisu a hodnocení zevnějšku masných plemen skotu (dále jen „Metodiky popisu“) a je evidováno v databázi KUMP ČSCHMS. S výsledkem hodnocení zvířete je chovatel seznamován prostřednictvím tiskové sestavy, která obsahuje identifikační údaje zvířete a chovatele, bodové hodnocení jedince, výšku v kříži, hmotnost v den vážení, jméno hodnotitele a datum provádění bonitace. Hlavním selekčním kritériem při posuzování exteriéru zvířat plemene BA budou znaky vymezené plemenným standardem. Při vlastním hodnocení bude zvlášť silný důraz kladen především na parametry tělesného rámce, tělesné stavby, užitkového typu a osvalení.

Součástí lineárního popisu a hodnocení zevnějšku je v příloze ŠP (v tabulkové části za textem) bodové hodnocení výšky v kříži a hmotnosti pro všechny věkové kategorie.

4.3.1. Hodnoceny jsou tyto kategorie (ve věku)

Telata – ve věku 171 až 290 dní

Krávy – po 1. a 3. otelení (hodnocení krav je prováděno převážně v období září až prosinec) - ve výjimečných případech na žádost chovatele i v jiném období

Plemenní býci - při základním výběru (do plemnitby)

- ve věku tří a pěti let, včetně importovaných

Při hodnocení se objektivně hodnotí variabilita daného znaku v rámci plemene i s ohledem na věk zvířete. Zjištěné vady exteriéru jsou zaznamenávány.

4.4. Standard plemene

Plemeno blonde d'Aquitaine patří mezi masná plemena, která se zapouští ve dvou a telí ve třech letech. Zvířata jsou velkého tělesného rámce s větší délkou trupu a harmonickou stavbou těla. Silná a pevná kostra tvoří podklad k výraznému oblému osvalení. Hmotnost dospělých zvířat by se měla pohybovat mezi 1.200 až 1.500 kg u býků a mezi 800 až 1.100 kg u krav. Plemeno je původně rohaté, ale dle současného trendu se zvyšuje počet bezrohých jedinců. Zvířata geneticky bezrohá jsou označována „P“ („PP“ homozygotně bezrohá) a s volnými rohy „V“. Je-li jeden z rodičů geneticky bezrohý, ověřuje se bezrohost testováním. Zvířata testovaná na bezrohost mají za označením uvedenou hvězdičku (např. P*).

Zbarvení	jednobarevné – barva pšenice od světlé po tmavou s tím, že v okolí očí a mulce, mezi stehny, na břicho a na hleznech může být světlejší, ale v pravidelných pruzích
Sliznice	narůžovělé bez nahnědlých skvrn
Hlava	přiměřeně dlouhá, trojúhelníková s přiměřeně širokým čelem a rovným nebo mírně konvexním profilem; rohy kulaté, světlé, s tmavšími konci; oči výrazné; uši střední, málo ochlupené; široký mulec
Krk	středně dlouhý, osvalený a u dospělých zvířat s výrazným lalokem
Hrudník	hluboký s dobře osvalenou plecí, žebra okrouhlá, svírající s páteří téměř pravý úhel
Hřbet	dlouhý, rovný, široký, dobře osvalený, bederní krajina široká a prostorná, spodní linie břicha je rovnoběžná se hřbetem
Zád'	dlouhá, široká, přípustný je i mírný sklon, kýta vyhlazená, ale velmi široká a zavalitá, délka je vždy větší než šířka
Pánev	s dobrými šířkovými a délkovými rozměry, správný sklon a požadovaná délka kosti křížové (mírně zdvižená kost křížová je tolerována)
Končetiny	korektní, dobře stavěné, paznehty pevné s odpovídajícím množstvím paznehtní hmoty
Kůže	středně silná, pružná, s průsvitem svalstva, zejména na kýtě a plecích
Vemeno	dobře vyvinuté
Temperament	klidná a vyrovnaná povaha

4.4.1. Vylučující znaky pro zápis do plemenné knihy

- genetické vady
- odchylky od zbarvení sliznice a srsti
- nervózní nebo rabiátní povaha
- v rámci lineárního popisu a hodnocení zevnějšku v jednom z ukazatelů ohodnocení 1 bodem

Pro zápis zvířete do plemenné knihy je rozhodující hodnocení, které bylo provedeno nejbližší k datu podání žádosti o zápis.

4.5. Parametry chovného cíle

Kategorie	Hmotnost ve věku (kg)		Výška v kříži (cm)
	210 dnů	365 dnů	ve věku 365 dnů
Býčci	350	540	135
Jalovičky	315	415	128
Kategorie - věk		Hmotnost (kg)	Výška v kříži (cm)
Plemenice - 24 měsíců		640	138
Krávy - 60 měsíců		860	142
Plemenní býci - 36 měsíců		940	153

5. Selekční program

Selekční program je soubor opatření, který má za cíl, na základě objektivně zjištěných vlastností zevnějšku, růstové schopnosti a užitkových vlastností, vybírat pro plemenitbu přednostně ta zvířata, jejichž uplatnění v populaci směřuje k naplnění chovného cíle. Jelikož se populace jako celek vyvíjí, mění se průběžně i konkrétní požadavky selekčního programu.

O úspěšné realizaci ŠP rozhoduje míra uplatňovaného selekčního programu. Ten je realizován pomocí pozitivního výběru jedinců, kteří se v dané populaci výrazně uplatňují. Jedná se především o matky býků, otce další generace býků a mladé plemenné býky.

5.1. Matky býků

Jako matky býků mohou být vybírány krávy nebo jalovice, které svou typologickou vyrovnaností a vysokou vlastní užitkovostí patří mezi nejlepší v plemeni blonde d'Aquitaine a jsou využívány především k produkci plemenných býků, přenosům embryí atd. Chov a výběr matek plemenných býků je prováděn v chovech s čistokrevnou plemenitbou zapojených do kontroly užitkovosti masného skotu stupně „A“. Plemenice musí být zapsaná do hlavního oddílu plemenné knihy „A“. Hlavními kritérii výběru jsou především vlastní výsledky v oblasti reprodukce, vlastní masné užitkovosti dané vlastní růstovou schopností a vlastní plemennou hodnotou pro tuto vlastnost

a znaky exteriéru. Za matky plemenných býků budou vybírány pouze krávy zdravé, s odpovídající plodností, dobrými mateřskými vlastnostmi a se známým původem. Příslušná kritéria selekce pro všechny rozhodující oblasti, tj. reprodukci, lineární popis a hodnocení zevnějšku a plemenné hodnoty, stanoví Rada PK a to na základě průměrných výsledků populace. Zařazení plemenice do kategorie matek býků není trvalého rázu a bude upřesňováno podle výsledků zjišťovaných v kontrole užítkovosti. Ve sporných případech rozhoduje o zařazení plemenice mezi matky býků Rada PK.

5.1.1. Obecné podmínky pro výběr matek býků

- *zápis do plemenné knihy v oddíle „A“, třídy I případně II (viz kritéria pro naskladnění býčků do odchovu stanovených Radou PK)*
- *dobrý zdravotní stav*

Případné zatřídování plemenic do třídy dle užítkového typu se provádí na základě aktuálních výsledků lineárního popisu a hodnocení zevnějšku, aktuálních plemenných hodnot a je v kompetenci Rady PK.

5.2. Otcové býků

Tito býci budou používáni především pro záměrné připařování na matky plemenných býků, kde hlavním úkolem bude produkce mladých zvířat se špičkovými vlastnostmi v oblasti masné užítkovosti a exteriéru. Zařazení býka do kategorie otce býků není trvalého charakteru a bude se upřesňovat podle výsledků zjišťovaných v kontrole užítkovosti. Při tomto výběru je zřejmé, že menší část produkce synů bude využita v čistokrevné plemenitbě a podstatně větší část v užítkovém křížení s ostatními plemeny.

Příslušná kritéria selekce pro všechny rozhodující oblasti, tj. reprodukci, lineárního popisu a hodnocení zevnějšku a plemennou hodnotu stanoví Rada PK a to na základě průměrných výsledků populace. Jedná se o býky zařazené do hlavního oddílu plemenné knihy „A“, s výjimkou býků zařazených do třídy III. Ve sporných případech rozhoduje o zařazení plemeníka mezi otce býků Rada PK.

5.2.1. Obecné podmínky pro výběr otců býků

- *zápis do plemenné knihy v oddíle A, třída I a II (viz kritéria pro naskladnění býčků do odchovu stanovených Radou PK)*
- *dobrý zdravotní stav*

5.2.2. Výběr otců býků je zajišťován z

- *býků inseminačních*
- *býků z přirozené plemenitby*

Případné zatřídování býků do tříd dle užítkového typu se provádí na základě aktuálních výsledků lineárního popisu a hodnocení zevnějšku, aktuálních plemenných hodnot a je v kompetenci Rady PK.

6. Produkce a výběr býků do plemenitby

6.1. Odchov plemenných býčků

Odchov mladých plemenných býků probíhá na uznaném testačním zařízení (Odchovně plemenných býků, dále jen OPB), které je na seznamu vyhlášeném Grémiem rad PK dotčených plemen, který je přílohou ŠP, nebo v odchovu u chovatele (OCH). Kritéria pro výběr býčků do odchovu vyhláší každoročně Rada PK ve spolupráci s ČSCHMS na základě výsledků populace. Provoz a podmínky odchovu na OPB a OCH se řídí dle Metodiky pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu (dále jen „Metodika odchovu“).

6.1.1. Obecné podmínky pro výběr býčka do odchovu

- Pochází od vybraných rodičů z chovů zapojených do KUMP stupně „A“
- Býček splňuje kritéria pro výběr býčků do odchovu vyhlášená Radou PK
- Má ověřen původ v souladu s platnou legislativou
- Býček odpovídá podmínkám kontroly dědičnosti a zdraví
- Splňuje standard plemene

6.1.2. Odchov a zkoušky vlastní růstové schopnosti býků

6.1.2.1. Odchov v uznaném testačním zařízení (OPB)

Cílem odchovu plemenných býčků narozených ze záměrného připárování je testace jejich vlastní užitkovosti za standardních podmínek, které se řídí Metodikou odchovu. Zpracování a vyhodnocování výsledku odchovu je prováděno centrálně. Výsledky zkoušek vlastní užitkovosti jsou podkladem pro selekci. Po ukončení testu vlastní užitkovosti jsou býci předvedeni před komisí k tzv. základnímu výběru, tzn. výběru do plemenitby (způsob a kritéria viz bod 6.3.). Základní výběry býků probíhají zpravidla na OPB.

6.1.2.2. Odchov býků u chovatele (OCH)

Chovatel má možnost býčka z vlastního chovu odchovat na svém hospodářství, tzn. mimo testační zařízení. Při tomto systému není sledován přírůstek v období testu, ale pouze přírůstek od narození. Takto odchovaní býci jsou při výběru do plemenitby předvedeni před komisí k tzv. základnímu výběru (způsob a kritéria viz bod 6.3.) buď přímo na chovu, na kterém se narodili, nebo případně na chovném svodu. Základní podmínky pro přihlášení býčka na svod řeší Metodika odchovu. Zpracování a vyhodnocování výsledku odchovu je prováděno centrálně. Výběry býků u chovatele se řídí pokyny, které pro každý rok vydává ČSCHMS ve spolupráci s Radou PK.

6.2. Selekční kritéria pro výběr býků do plemenitby

6.2.1. Odchov na uznaném testačním zařízení (OPB)

- býček musí odpovídat požadavkům standardu plemene
- selekční kritéria upřesňuje Rada PK ve spolupráci s ČSCHMS

6.2.2. Odchov u chovatele (OCH)

- býček musí odpovídat požadavkům standardu plemene
- selekční kritéria upřesňuje Rada PK ve spolupráci s ČSCHMS

6.2.3. Import býka ze zahraničí

Původ býka musí být doložen dle platné legislativy. Pro zařazení býka do plemenitby v ČR musí být plemeník ohodnocen a vybrán komisí (viz bod 6.3.). Býček musí odpovídat standardům plemene a splňovat podmínky pro výběr býků do plemenitby, které stanovuje Rada PK ve spolupráci s ČSCHMS.

Případné zatřídování býků do tříd dle užitkového typu se provádí na základě aktuálních výsledků lineárního popisu a hodnocení zevnějšku, aktuálních plemenných hodnot a je v kompetenci Rady PK.

6.3. Způsob a kritéria pro hodnocení a výběr býků do plemenitby

Býci jsou vybíráni komisí složenou z delegovaných zástupců ČSCHMS a Klubu chovatelů plemene blonde d'Aquitaine. Členy komise navrhuje a schvaluje Rada PK. Ve sporných případech rozhodnutí výběrové komise se postupuje dle schváleného reklamačního řádu ČSCHMS. O každém výběru je vyhotoven tzv. Výběrový protokol, který obsahuje:

- místo a datum výběru
- datum narození
- chovatel a majitel býka
- seznam členů komise
- identifikační údaje býka
- výsledek lineárního popisu a hodnocení zevnějšku vč. záznamu o exteriérových vadách
- výsledek výběru:

1. Vybrán - do „Inseminace a přirozené plemenitby“

Při hodnocení exteriéru při základním výběru je požadována minimální hodnota 6 bodů v každém z 10 hodnocených ukazatelů (povoleno 1 x 5 bodů za velikost těla).

- do „Přirozené plemenitby“

Ve všech ostatních případech, kdy není splněna podmínka dle bodu 1.

2. Odročeno

3. Vyřazen nebo vyřazen před základním výběrem (nevybrán do plemenitby)

- alfanumerické označení plemenného býka (linie a číslo v rámci ústředního registru plemeníků) je přiděleno po nahlášení do Ústřední evidence skotu (linie se přiděluje dle výsledku hodnocení zvířete při základním výběru)
- případně další údaje v souladu s platnou legislativou

7. Testování a posuzování (KUMP)

Testování a posuzování užitkových vlastností je prováděno dle Metodiky KUMP, která respektuje postupy a doporučení definované mezinárodní organizací pro kontrolu užitkovosti ICAR

(The International Committee for Animal Recording). Hodnocení exteriéru je prováděno dle Metodiky popisu. Základní metodické postupy testování a posuzování i odhadu plemenné hodnoty se řídí dle platné legislativy. Zjišťování údajů a sběr dat zajišťují inspektoři ČSCHMS, kteří jsou k této činnosti odborně způsobilí v souladu s požadavky § 30 zákona. Zpracování dat a zveřejňování výsledků zajišťuje ČSCHMS ve spolupráci s pověřenou osobou.

8. Plemenné hodnoty

Odhad plemenné hodnoty je prováděn pomocí víceznakového animal modelu (individuální model jedince). Podle naměřených hodnot v KUMP je souběžně stanovena plemenná hodnota pro přímý efekt, plemenná hodnota pro maternální efekt a u krav hodnota pro trvalé mateřské prostředí. Vzhledem k tomu, že v kontrole užítkovosti jsou v jednotlivých chovech podchyceni jak kříženci s masnými plemeny, tak i masná plemena, tvoří si tyto jedinci navzájem vrstevníky. Odhad plemenné hodnoty je proto prováděn se zohledněním plemene a heterozního efektu. Způsob, systém a počet vyhodnocovaných ukazatelů v rámci výpočtu plemenných hodnot se může měnit a doplňovat s ohledem na požadavky respektující šlechtitelské postupy definované tímto ŠP.

8.1. Hodnocené vlastnosti

- průběh porodu
- hmotnost při narození
- hmotnost ve věku 120 dnů
- hmotnost ve věku 210 dnů
- hmotnost ve věku 365 dnů
- přírůstek v testu (u býků na OPB)
- přírůstek od narození
- lineární popis a hodnocení zevnějšku

Způsob hodnocení je popsán modelovou rovnicí, ve které jsou uvedeny efekty genetické a efekty chovatelského prostředí, které ovlivňují naměřenou užítkovost.

Výsledky kontroly dědičnosti jsou publikovány jako relativní plemenné hodnoty (RPH), včetně spolehlivosti jejich předpovědi. Pro stanovení relativní plemenné hodnoty je využívána standardizovaná směrodatná odchylka 10. Pokud neupravuje publikování plemenných hodnot samostatný předpis ČSCHMS, stanovuje základní podmínky pro publikování výsledků kontroly dědičnosti Rada PK.

8.2. Relativní plemenné hodnoty, které jsou publikovány

8.2.1. Růstová schopnost

- PePP RPH pro průběh porodu a hmotnost při narození v přímém efektu
- PeRu RPH pro růst v přímém efektu
- MePP RPH pro průběh porodu a hmotnost při narození v maternálním efektu
- MeRu RPH pro růst v maternálním efektu
- PrirT RPH pro přírůstek v testu na OPB
- PrirNar RPH pro přírůstek od narození

8.2.2. Lineární hodnocení

- TR RPH pro tělesný rámec
- KT RPH pro kapacitu těla
- OS RPH pro osvalení
- UT RPH pro užitkový typ

9. Rozsah zjišťování známých vad a zvláštností

Klub chovatelů plemene blonde d'Aquitaine a ČSCHMS ve spolupráci s genetickou laboratoří uplatňuje taková opatření, která zajistí účinnou eliminaci genetických vad a zvláštností bez významnějšího snížení genetického zisku. Rozsah sledovaných vad a zvláštností bude rozšiřován podle potřeb v souvislosti se stupněm poznání. Přehled aktuálních genetických vad a zvláštností bude zveřejňován Radou PK.

10. Způsob vyhodnocování výsledků šlechtění plemene a kontrola realizace ŠP

Vyhodnocení realizace ŠP a porovnání dlouhodobého vývoje vyhodnocuje každoročně Rada PK ve spolupráci s ČSCHMS a navrhuje případná opatření. Výsledky zpracovává na základě dat z kontroly užitkovosti ČSCHMS. Zveřejňování je realizováno formou uzávěrky KUMP a je zveřejňováno v tištěné formě nebo ve formě umožňující dálkový přístup (na webových stránkách ČSCHMS), příp. jinou formou. ČSCHMS vypracovává souhrnnou roční zprávu o průběhu realizace ŠP.

11. Obecná ustanovení

Na tento ŠP navazuje Metodika popisu a hodnocení zevnějšku masných plemen skotu, Metodika kontroly užitkovosti skotu bez tržní produkce mléka, Metodika pro odchov a zkoušky vlastní užitkovosti býků masných plemen skotu a Certifikovaná metodika pro předpověď plemenných hodnot pro vyhodnocení vlastností polního testu u masných plemen skotu i Certifikovaná metodika pro spolehlivost předpovědi plemenných hodnot vlastností polního testu u masných plemen skotu. Sporné případy související s tímto ŠP řeší a rozhodnutí vydává Rada PK, jejíž práva a povinnosti vyplývají ze stanov ČSCHMS.

12. Přílohy

- Růstové parametry (standardy) výšky a hmotnosti
- Obrazová příloha (fotografie)
- Řád plemenné knihy
- Seznam schválených uznaných testačních zařízení (viz bod 6.1.)

v Praze dne 9. 12. 2019

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU

Blonde d'Aquitaine (Plavé akvitánské)

plemenný býk

plemenný býk

kráva s teletem

kráva

kráva s teletem

tele

Standard výšky

jalovice ve věku od 6 do 20 měsíců

body	rozpětí	
	min.	max.
1		4,5
2	4,6	5,1
3	5,2	5,5
4	5,6	5,9
5	6,0	6,2
6	6,3	6,5
7	6,6	6,9
8	7,0	7,3
9	7,4	7,9
10	8,0	

Standard výšky - jalovice a krávy ve věku 21 až 40 měsíců

	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
10	140	140	141	141	142	142	143	143	144	144	146	146	147	147	148	148	149	149	149	150
9	138	138	139	139	140	140	141	141	142	142	144	144	145	145	146	146	147	147	147	148
8	137	137	138	138	139	139	140	140	141	141	142	142	143	143	144	144	145	145	145	146
7	135	135	136	136	137	137	138	138	139	139	140	140	141	141	142	142	143	143	143	144
6	134	134	135	135	136	136	137	137	138	138	139	139	140	140	141	141	142	142	142	143
5	133	133	134	134	135	135	136	136	137	137	138	138	139	139	140	140	141	141	141	142
4	131	131	132	132	133	133	134	134	135	135	136	136	137	137	138	138	139	139	139	140
3	130	130	131	131	132	132	133	133	134	134	134	134	135	135	136	136	137	137	137	138
2	128	128	129	129	130	130	131	131	132	132	132	132	133	133	134	134	135	135	135	136

Standard výšky - jalovice a krávy ve věku 41 až 61 měsíců

	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61 a víc
10	151	151	152	152	152	153	153	153	154	154	154	155	155	155	155	156	156	156	156	156	156
9	148	148	149	149	149	150	150	150	151	151	151	151	152	152	152	153	153	153	153	153	153
8	146	146	147	147	147	148	148	148	149	149	150	150	151	151	151	151	152	152	152	152	152
7	145	145	146	146	146	147	147	147	148	148	148	148	149	149	149	149	150	150	150	150	150
6	143	143	144	144	144	145	145	145	146	146	146	146	147	147	147	147	148	148	148	148	148
5	141	141	142	142	142	143	143	143	144	144	144	144	145	145	145	145	146	146	146	146	146
4	140	140	141	141	141	142	142	142	143	143	143	143	144	144	144	144	145	145	145	145	145
3	138	138	139	139	139	140	140	140	141	141	141	141	142	142	142	142	143	143	143	143	143
2	135	135	136	136	136	137	137	137	138	138	138	138	139	139	139	139	140	140	140	140	140

Standard hmotnosti - býci ve věku 6 až 28 měsíců

	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
10	342	381	419	458	496	534	573	609	645	687	723	756	789	822	855	888	918	948	978	1002	1033	1057	1078
9	318	357	395	433	472	510	549	585	621	661	697	730	763	796	829	862	892	922	952	976	1004	1028	1049
8	302	340	379	417	455	494	532	568	604	643	679	712	745	778	811	844	874	904	934	958	985	1009	1030
7	286	324	363	401	439	478	516	552	588	625	661	694	727	760	793	826	856	886	916	940	966	990	1011
6	272	310	349	387	426	464	502	538	574	610	646	679	712	745	778	811	841	871	901	925	949	973	994
5	258	297	335	373	412	450	489	525	561	595	631	664	697	730	763	796	826	856	886	910	933	957	978
4	243	282	320	358	397	435	474	510	546	579	615	648	681	714	747	780	810	840	870	894	915	939	960
3	226	264	303	341	379	418	456	492	528	560	596	629	662	695	728	761	791	821	851	875	895	919	940
2	202	240	278	317	355	394	432	468	504	534	570	603	636	669	702	735	765	795	825	849	866	890	911

Standard hmotnosti - býci ve věku 29 až 50 měsíců

	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50 a víc
10	1099	1117	1132	1144	1153	1165	1168	1171	1174	1177	1180	1183	1186	1189	1192	1195	1198	1207	1210	1213	1216	1219
9	1070	1088	1103	1115	1124	1134	1137	1140	1143	1146	1149	1152	1155	1158	1161	1164	1167	1174	1177	1180	1183	1186
8	1051	1069	1084	1096	1105	1113	1116	1119	1122	1125	1128	1131	1134	1137	1140	1143	1146	1152	1155	1158	1161	1164
7	1032	1050	1065	1077	1086	1093	1096	1099	1102	1105	1108	1111	1114	1117	1120	1123	1126	1130	1133	1136	1139	1142
6	1015	1033	1048	1060	1069	1075	1078	1081	1084	1087	1090	1093	1096	1099	1102	1105	1108	1111	1114	1117	1120	1123
5	999	1017	1032	1044	1053	1058	1061	1064	1067	1070	1073	1076	1079	1082	1085	1088	1091	1093	1096	1099	1102	1104
4	981	999	1014	1026	1035	1039	1042	1045	1048	1051	1054	1057	1060	1063	1066	1069	1072	1072	1075	1078	1081	1084
3	961	979	994	1006	1015	1017	1020	1023	1026	1029	1032	1035	1038	1041	1044	1047	1050	1048	1051	1054	1057	1060
2	932	950	965	977	986	986	989	992	995	998	1001	1004	1007	1010	1013	1016	1019	1015	1018	1021	1024	1027

Standard hmotnosti - jalovice a krávy ve věku 6 až 33 měsíců

	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33
10	312	342	366	387	405	423	444	459	474	496	512	532	551	572	593	614	635	656	676	695	713	724	733	742	752	763	777	784
9	290	320	344	365	383	401	420	435	450	469	486	505	525	546	567	588	609	630	649	669	687	697	706	715	726	736	748	756
8	275	305	329	350	368	386	404	419	434	451	468	487	507	528	549	570	591	612	631	651	669	679	688	697	708	718	729	736
7	261	291	315	336	354	372	388	403	418	434	451	470	490	511	532	553	574	595	614	634	652	662	671	680	691	701	710	717
6	248	278	302	323	341	359	374	389	404	419	436	455	475	496	517	538	559	580	599	619	637	647	656	665	676	686	694	701
5	235	265	289	310	328	346	360	375	390	404	420	440	459	480	501	522	543	564	584	603	621	632	641	650	660	671	677	685
4	222	252	276	297	315	333	345	360	375	388	404	424	443	464	485	506	527	548	568	587	605	616	625	634	644	655	659	667
3	206	236	260	281	299	317	328	343	358	369	385	405	424	445	466	487	508	529	549	568	586	597	606	615	625	636	639	646
2	184	214	238	259	277	295	304	319	334	342	359	378	398	419	440	461	482	503	522	542	560	570	579	588	599	609	610	618

Standard hmotnosti - jalovice a krávy ve věku 34 až 61 měsíců

	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61 a víc
10	790	796	802	815	818	821	824	827	830	833	836	839	848	851	854	857	860	863	872	875	878	881	884	887	903	906	909	912
9	762	768	774	784	787	790	793	796	799	802	805	808	815	818	821	824	827	830	837	840	843	846	849	852	864	867	870	873
8	742	748	754	763	766	769	772	775	778	781	784	787	793	796	799	802	805	808	813	816	819	822	825	828	837	840	843	846
7	723	729	735	743	746	749	752	755	758	761	764	767	771	774	777	780	783	786	790	793	796	799	802	805	811	814	817	820
6	707	713	719	725	728	731	734	737	740	743	746	749	752	755	758	761	764	767	770	773	776	779	782	785	788	791	794	797
5	691	697	703	707	710	713	716	719	722	725	728	731	733	736	739	742	745	748	750	753	756	759	762	765	765	768	771	774
4	673	679	685	688	691	694	697	700	703	706	709	712	713	716	719	722	725	728	728	731	734	737	740	743	741	744	747	750
3	652	658	664	666	669	672	675	678	681	684	687	690	689	692	695	698	701	704	703	706	709	712	715	718	712	715	718	721
2	624	630	636	635	638	641	644	647	650	653	656	659	656	659	662	665	668	671	668	671	674	677	680	683	673	676	679	682